

ΔΗΜΟΦΕΩΝ

ΕΤΟΣ 24ο ΤΕΥΧΟΣ 104 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ 2023

An Orchard in Spring by Claude Monet, 1886

ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Σύλλογος Ποιοτικής & Πολιτιστικής
Αναβάθμισης Δυτικής Αττικής
“Ο ΔΗΜΟΦΩΝ”

ΕΚΔΟΤΗΣ

Δημητρούλης Παναγιώτης

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΓΡΑΦΗΣ ΜΕΛΩΝ/ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ
Κοροπούλης Βασίλης
Κοροβέση Ελένη
Παπαϊωάννου Παναγιώτης

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ
Λαϊνάς Παναγιώτης -
Μποχάρτζας Γεώργιος

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
Πέππα Κωνσταντίνα

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ
Μήτσου-Τσιάμη Κατερίνα
Πτυχ. Τεχνολόγος Γραφικών Τεχνών

Ταχυδρομική Διεύθυνση
28ης Οκτωβρίου 3, 196 00
Μάνδρα Αττικής
Τηλ.: 6977.781.753
www.dimofon.gr
e-mail: info@dimofon.gr

Ο “ΔΗΜΟΦΩΝ” ανταλάσσεται με
όλα τα έντυπα πολιτιστικού περιεχομένου.

Τα επώνυμα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις εκείνων
που τα υπογράφουν.
Επιπρέπεται η τυμηματική ή ολική αναδημοσίευση
άρθρων, υπό την προϋπόθεση ότι θα αναγράφεται η
πηγή τους.
Η ύλη για το τεύχος “έκλεισε” στις 25/03/2023.

ΕΤΟΣ 24ο
ΤΕΥΧΟΣ 104

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ 2023

«Η Σαρακοστή της Ορθοδοξίας»

ΗΜεγάλη Τεσσαρακοστή ή αλλιώς Σαρακοστή αποτελεί αναμφισβίτη την μεγαλύτερη και σπουδαιότερη χρονική περίοδο για τους Χριστιανούς Ορθοδόξους. Στην ουσία πρόκειται για περίοδο νιστείας, η οποία εδραιώθηκε στο εικκλησιαστικό ημερολόγιο τον 4^ο αιώνα. Μία εύλογη απορία θα μπορούσε να ήταν γιατί αποκαλείται Σαρακοστή ενώ δεν διαρκεί 40 μέρες αλλά 48. Η αλήθεια είναι ότι ονομάστηκε έτσι προς τιμή της σαρανταήμερης νιστείας του Χριστού στην έρημο. Στην αρχή η νιστεία διαρκούσε 6 εβδομάδες και με την πάροδο του χρόνου προστέθηκε μία ακόμη εβδομάδα.

Η Σαρακοστή αντιμετωπίζεται από τη θρησκεία μας ως μία περίοδος κάθαρσης, κάθαρσης και της ψυχής και του σώματος μας. Στην ουσία, προετοιμαζόμαστε οι Χριστιανοί μέσω της νιστείας και της αποκής από διάφορες εκδηλώσεις καράς και ιδονής για να συμμετέχουμε στις ιερές Ακολουθίες του Πάσχα. Δεν απαιτείται λοιπόν μόνο εγκράτεια στην κατανάλωση φαγητού και ποτού αλλά και στον γενικότερο τρόπο ζωής μας. Οι πιστοί, λοιπόν, προσπαθούν μέσω της προσευχής να αναπλάσουν τον χαρακτήρα τους και να τον εναρμονίσουν με τα ιδεώδη που πρεσβεύει το Ευαγγέλιο. Πρόκειται για μια ευκαιρία που παρέχεται κάθε χρόνο στους ανθρώπους για ενδοσκόπηση και αυτοβελτίωση με βάση τις χριστιανικές διδαχές. Ο Απόστολος Παύλος επεισόμανε στην προς Φιλιππούς επιστολή: «Ἐεχνώ αυτά που είναι πίσω μου και κάνω ότι μπορώ για να φτάσω αυτά που βρίσκονται μπροστά μου. Αγωνίζομαι να τερματίσω και προσβλέπω στο βραβείο της ουράνιας πρόσκλησης του Θεού δια του Ιησού Χριστού» (3:13-14).

Το χρονικό διάστημα της Σαρακοστής ξεκινάει την Καθαρά Δευτέρα και λήγει μετά την Αναστούμην Αγρυπνία της Κυριακής του Πάσχα. Η νιστεία που καλούνται οι πιστοί να ακολουθήσουν χαρακτηρίζεται βαριά, καθώς πρέπει να απέχουν από την κατανάλωση κάθε είδους προϊόντος ζωικής προέλευσης, δηλαδή κρέας, ψάρι, αβγά, γαλακτοκομικά, αλλά και την κατανάλωση του λαδιού και κρασιού. Εξαίρεση αποτελεί η ημέρα του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου την 25^η Μαρτίου, κατά την οποία επιτρέπεται να φάμε ψάρι, λάδι και κρασί.

Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά έθιμα της σαρακοστιανής περιόδου είναι η «Κυρά Σαρακοστή». Τα παλαιότερα χρόνια οι πιστοί την χρησιμοποιούσαν ως ημερολόγιο για να μετράνε και να υπολογίζουν τις εβδομάδες της Σαρακοστής. Οι περισσότεροι κατασκεύαζαν το αυτοσχέδιο αυτό ημερολόγιο από χαρτί, στο οποίο σχεδίαζαν μία γυναικεία φιγούρα που παρέπεμπε σε μοναχή με φαρδιά φούστα και ένα σταυρό στο κεφάλι της, ο οποίος έδειχνε ότι πηγαίνει στην Εκκλησία. Επίσης, την έφτιαχναν με σταυρωμένα χέρια συμβολίζοντας την τάση για αυξημένη προσευχή αυτήν την περίοδο και κωρίς στόμα λόγω της νιστείας. Ακόμη, είχε εφτά πόδια, τόσα δηλαδή όσες και οι εβδομάδες της Σαρακοστής.

Ο υπολογισμός άρχιζε την Καθαρά Δευτέρα και κάθε Σάββατο που περνούσε έκοβαν και ένα πόδι από την «Κυρά Σαρακοστή». Έτσι γνώριζαν

Πηγή εικόνας: www.imlemesou.org

ακριβώς πόσες εβδομάδες απέμεναν για το Πάσχα. Το έβδομο ποδαράκι που το έκοβαν το Μεγάλο Σάββατο το τοπθετούσαν σε ένα αποξηραμένο σύκο ή στο ψωμί που έφτιαχναν το βράδυ της Αναστάσεως. Όποιος έβρισκε το κάρτινο πόδι μέσα στο σύκο που επέλεγε ή στο κομμάτι ψωμιού που του αναλογούσε θεωρούταν τυχερός και ότι θα του έφερνε καλή τύχη. Σε αρκετές περιοχές της Ελλάδας, την «κυρά Σαρακοστή» την κατασκεύαζαν όχι από καρτί αλλά από ζυμάρι, αλεύρι και πολύ αλάτι, άλλωστε δεν ήταν βρώσιμη. Αυτό το έθιμο δυστυχώς στις μέρες μας έχει εκλείψει και σε λίγα σπίτια συναντάει κανείς σήμερα αυτήν την χαρακτηριστική μορφή του Πάσχα.

Καθ'όλη τη διάρκεια της Σαρακοστής, τις Τετάρτες και τις Παρασκευές τελείται η λεγόμενη Προηγιασμένη Ακολουθία. Ονομάζεται έτσι καθώς οι πιστοί μπορούν να μεταλάβουν το Σώμα και το Αίμα του Χριστού, όμως η Θεία Κοινωνία έχει αγιασθεί ήδη από την Κυριακή που προηγήθηκε. Από την Καθαρά Δευτέρα μέχρι την Ανάσταση κάθε Κυριακή έχει τη δική της σημασία και στοκεύει να προσφέρει πνευματικά εφόδια στους Χριστιανούς.

Η Α' Κυριακή της Μεγάλης Τεσσαρακοστής είναι η Κυριακή της Ορθοδοξίας. Την ημέρα αυτή γιορτάζουμε το μεγάλο ιστορικό και θρησκευτικό γεγονός της αναστήλωσης των εικόνων από την αυτοκράτειρα Θεοδώρα το 842. Για πάνω από 100 χρόνια η Βυζαντινή Αυτοκρατορία ταλανιζόταν από έντονες διαμάχες μεταξύ των εικονομάχων και των εικονολατρών και με την καταλυτική παρέμβαση της αυτοκράτειρας επανήλθαν οι εικόνες στις Εκκλησίες και αποκαταστάθηκε η ειρήνη στο Βυζάντιο.

Τη Β' Κυριακή των Νηστειών γιορτάζουμε την μνήμη του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, ο οποίος συνέβαλε καθοριστικά στη διατήρηση της ορθόδοξης πίστης με την χαρισματική προσωπικότητά του. Ο ενάρετος αυτός κληρικός βοήθησε και υποστήριξε την Αυτοκρατορία και την Ορθοδοξία από διάφορους πολέμιους της, όπως από Δυτικούς μοναχούς που κατηγόρησαν την Ανατολική Εκκλησία ότι προβαίνει σε αιρετικές πρακτικές. Η Εκκλησία μας τον τιμά μέσα στην Σαρακοστή για να εμπνέει ο ενάρετος και θεόπνευστος βίος του τους σύγχρονους Χριστιανούς και για να τον εντάξουν ως παράδειγμα προς μίμηση στην καθημερινότητά τους.

Τη Γ' Κυριακή των Νηστειών είναι της Σταυροπροσκυνήσεως, κατά την οποία τιμάται ο Σταυρός, το μεγαλύτερο σύμβολο της πίστης μας. Βρίσκεται στη μέση της Σαρακοστής και οι πιστοί με τη θέα του Σταυρού αντλούν δύναμη για να συνεχίσουν τον πνευματικό τους αγώνα και την υποτεία τους. Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας, ο Σταυρός μεταφέρεται στο κέντρο του Ναού και ο κόσμος των προσκυνάει και έπειτα λαμβάνει από τον ιερέα δεντρολίβανο και άνθη, τα οποία φυλάσσει σπίτι του.

Η κυρά Σαρακοστή, πηγή εικόνας: ekriti.gr

Τη Δ' Κυριακή της Σαρακοστής τιμάται η μνήμη του Αγίου Ιωάννη του Σιναϊτή, συγγραφέα του βιβλίου «Κλίμαξ». Σε αυτό το έργο ο Άγιος παρουσιάζει 30 λόγους σύμφωνα με τους οποίους οι Χριστιανοί μπορούν να καλλιεργούν τις αρετές τους και αλληγορικά ο κάθε λόγος συμβολίζει και από ένα σκαλοπάτι μιας γέφυρας που μας ενώνει με τον Θεό. Έτσι, λοιπόν, το βιβλίο αυτό προσπαθεί να διδάξει τους πιστούς με ποιο τρόπο θα καλλιεργήσουν τις πνευματικές τους δυνάμεις για να απολαύσουν τη Βασιλεία του Θεού.

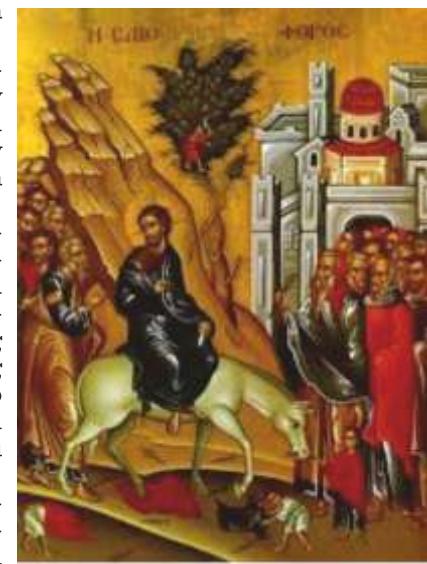

Πηγή εικόνας: viewsofgreece.gr

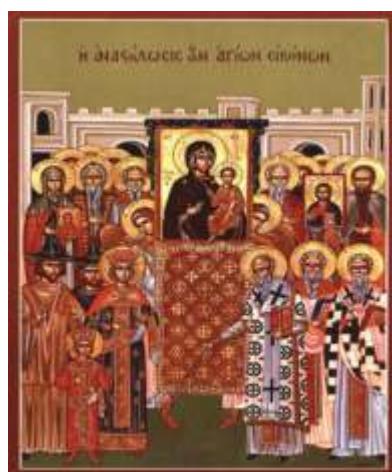
Η Ε' Κυριακή των Νηστειών είναι αφιερωμένη στην Οσία Μαρία την Αιγυπτία, η οποία είναι προστάτιδα των μετανοούντων. Η Οσία για πολλά χρόνια μέχρι την πλικία των 30 της διεξήγαγε ανέντιμο και σκανδαλώδη βίο. Όμως, όταν ήρθε σε επαφή με τον Χριστιανισμό άλλαξε αμέσως τρόπο ζωής και αφοσιώθηκε στην σκέση της με τον Θεό. Η Εκκλησία μας την τιμά μες την Σαρακοστή για να στείλει το μάνυμα στους ανθρώπους ότι η «αγκαλιά» του Θεού χωρά κάθε αμαρτωλό εφόσον μετανοήσει και δείξει πραγματική θέληση να βρεθεί κοντά του. Αναμφισβίτη πρόκειται για ένα ελπιδοφόρο μάνυμα!

Η τελευταία Κυριακή της Σαρακοστής είναι των Βαΐων, κατά την οποία γιορτάζουμε τη μεγαλειώδη είσοδο του Χριστού στην πόλη των Ιεροσολύμων καθήμενος πάνω σε ένα γαϊδουράκι με τον κόσμο να τον υποδέχεται επευφημώντας τον και πετώντας του βάγια. «Ωσαννά ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονόματι κυρίου» είναι τα λόγια του πλήθους που έτρεξε να τον προϋπαντίσει στην πόλη. Έτσι, ξεκινάει λοιπόν η Μεγάλη Εβδομάδα και θεωρείται η Αρχή των Αγίων Παθών.

Η Μεγάλη Σαρακοστή, η οποία δεν γίνεται ποτέ να λείπει από τον Μάρτη όπως λέει η λαϊκή παροιμία, είναι υψίστης σημασίας για τους Χριστιανούς. Η Εκκλησία με σοφία έχει διαμορφώσει αυτές τις εφτά εβδομάδες υποστείας με τέτοιο τρόπο ώστε να προετοιμαστούν οι πιστοί πνευματικά, ψυχικά και σωματικά για να γιορτάσουν το Άγιο Πάσχα και την Ανάσταση του Κυρίου. Η περίοδος αυτή αποτελεί μεγάλη ευκαιρία να αλλάξουμε προς το καλλίτερο, να έρθουμε πιο κοντά στον Θεό και να παρακολουθήσουμε όλοι οι πιστοί μαζί τα Πάθη Του τη Μεγάλη Εβδομάδα.

πηγή εικόνας: saint.gr

Πηγή εικόνας: orthodoxianewsagency.gr

Καλό Πάσχα λοιπόν και Καλή Ανάσταση!

Ελευθερία Κουράση

Πορεία προς το Πάσχα

Του αρχιμ. Ιακώβου Κανάκη

Hεκκλησία δίνει την ευκαιρία στα μέλη της, σε τακτά χρονικά διαστήματα, μέσα στο εκκλησιαστικό έτος, να μπαίνουν σε μια πιο έντονη πνευματική προσπάθεια. Σε ένα πνευματικό στίβο εισέρχεται ο καθένας για να αγωνιστεί και να παλέψει εναντίον κυρίων του εαυτού του, εναντίον των παθών του. Και ο αγώνας αυτός δεν είναι εύκολος. Με όλους τους άλλους εύκολα μπορούμε να έρθουμε σε αντιπαράθεση, με τον εαυτό μας δύσκολα θα το κάνουμε.

Η πορεία προς το Πάσχα περιέχει μια τέτοια προσπάθεια. Με τους τρόπους που η Παράδοση της Εκκλησίας προβάλει, όπως η εγκράτεια, η υποτεία σε όλες τις εκφάνσεις της, ξεκινούμε μετά από μια «είσοδο», που είναι το Τριώδιο και μπαίνουμε στην «πόρτα» της Καθαράς Δευτέρας. Αυτή είναι η θύρα του σταδίου των αρετών. Όλη η πρώτη αυτή εβδομάδα ονομάζεται «καθαρά», μας θέλει «καθαρούς». Και η πρώτη Κυριακή που συναντάμε μετά από αυτήν είναι «της Ορθοδοξίας». Πανηγυρίζει όλη η Πίστη μας την Κυριακή αυτή την Αναστάλωση των Εικόνων, αλλά και όλων των δογμάτων, των αληθειών της. Είναι τόσο σημαντική «ανάμνηση» που την πανηγυρίζουμε και εντός και εκτός ναού με λιτανείες και ιερές πομπές.

Την Β' Κυριακή των Νηστειών παρουσιάζεται ενώπιον μας μια μεγάλη εκκλησιαστική μορφή του 14^{ου} αιώνα, ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς. Ένας σπουδαίος αρχιερέας και θεολόγος, Πατέρας της Εκκλησίας, ο οποίος ξεκαθάρισε τα ζητήματα περί των ενεργειών του Θεού. Υποστήριξε τις άκτιστες ενέργειες Του. Είναι σημαντικό ότι στην Θεσσαλονίκη έχουμε το λειψάντο του και μαζί με τον Άγιο Δημήτριο ευλογούν και προστατεύουν την συμπρωτεύουσα, αλλά και κάθε πιστό που ασπάζεται τα λειψάνα τους.

Την Τρίτη Κυριακή των Νηστειών προβάλει η Εκκλησία το πιό ιερό της σύμβολο, τον Τίμιο Σταυρό. Βρισκόμαστε στο μέσο της Τεσσαρακοστής και είναι πιθανή μια κόπωση των πιστών. Όταν όμως βλέπουν τον Εσταυρωμένο Χριστό λαμβάνουν δύναμη για να συνεχίσουν την προσπάθειά τους.

Την Τέταρτη Κυριακή της Σαρακοστής παρουσιάζεται μια ασκητική μορφή. Ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος. Μεγάλος ασκητής που έζησε στο Σινά, ο οποίος συνέγραψε ένα σημαντικό βιβλίο, που αφορά στην ένωση του ανθρώπου με τον Θεό. Το βιβλίο ονομάζεται «Κλίμαξ», δηλαδή σκάλα. Είναι όντως μία σκάλα με τριάντα βαθμίδες, τριάντα πνευματικές ομιλίες, στις οποίες αναφέρεται ο τρόπος που αποκτάει κάποιος τις αρετές και επίσης ο τρόπος που αποδιώκει και εικβάλει τα ψυχοφθόρα πάθη. Είναι ένα βιβλίο το οποίο χαρακτηρίζουν «λέοντα» πνευματικών νομάτων.

Την Πέμπτη Κυριακή των Νηστειών εορτάζουμε την οσία Μαρία την Αιγυπτία. Πρόκειται για μια πόρνη γυναίκα, που ύστερα από μια θεία εμπειρία, όχι μόνο πίστεψε στον Χριστό, αλλά αφέρωσε όλη την ζωή σε Αυτόν. Έζησε στην έρημο, με μεγάλη εγκράτεια και προσευχή. Η ζωή της ήταν μια θυσία ενώπιον του Χριστού και για όλη την παρουσία και παράδειγμα κατέστη και αποτελεί ένα πρότυπο μετανοίας. Καθόλου τυκαία δεν την παρουσιάζει η Εκκλησία, λίγο πριν την Μεγάλη Εβδομάδα. Μας προτρέπει να μιμηθούμε την μετάνοιά της και την αφιέρωσή της.

Μετά τις Κυριακές που ήδη αναφέραμε, φθάνουμε στο Σάββατο του Λαζάρου και την Κυριακή των Βαΐων. Η ανάσταση του Λαζάρου είναι ένας προάγγελος της Ανάστασης του Χριστού. Δηλώνεται η νίκη κατά του θανάτου. Η νίκη αυτή θα παγιωθεί με την Ανάσταση Του. Αναμένουν τον Ιησού στα Ιεροσόλυμα και τον

υποδέχονται με αλαλαγμούς σαν βασιλιά. Ο ίδιος όμως όχλος θα κράζει λίγες μέρες αργότερα: «...σταύρωσον αυτόν...». Ο Χριστός απογοητεύει τους Ιοραντίτες διότι δεν είναι ο επαναστάτης που περίμεναν και ήθελαν, αλλά αυτός που φέρνει μια άλλη, διαφορετική, εσωτερική ανεπανάληπτη επανάσταση στον άνθρωπο.

Η Μεγάλη Εβδομάδα που ακολουθεί γίνεται «μεγάλη» αν ο άνθρωπος ακολουθήσει και συνοδοπορήσει ουσιαστικά, βιωματικά τον Χριστό από την προδοσία, την δίκη, την Σταύρωση και την Ανάσταση.

Η πορεία για την βίωση του Πάθους και της Αναστάσεως είναι μια συλλογική, αλλά ταυτόχρονα και μια προσωπική διαδρομή. Το ότι αξιωνόμαστε να την ζούμε εφέτος είναι μια ευεργεσία του θεού, που χρειάζεται να την «δούμε» και να την «εκμεταλλευτούμε».

Στον πατέρα μου

Θυμάμαι μια εικόνα σου που πλέον δεν την έχω φορούσες τον μπερέ λοξά σαν ήσουνα φαντάρος τα μάτια σου μισόκλεινες στο λάμποιμα του ήλιου και μια γκριμάτσα άνθιζε στις άκρες των χειλιών σου.

Στην μνήμη μου την κράτησα εκείνη την εικόνα που ήταν ασπρόμαυρη, σκιοσμένη και φθαρμένη γιατί εκεί φαινόταν με όλη την ζωντάνια το δυνατό σαγόνι σου, οι παρειές, τα μήλα.

Μου λείπεις και σε σκέφτομαι, συχνά σ' αναθυμούμαι τις συμβουλές, το γέλιο σου, τα λόγια και τις πράξεις κι αν κάποτε δεν τα τηρώ τα παραδείγματά σου να σ' αγαπώ δεν έπαιψα, ποτέ μου δεν θα πάψω.

Σαν πατριάρχης ήσουνα σε όλη τη ζωή σου σαν πατριάρχης έφυγες από τον κόσμο τουύτο σου στέλνω το τραγούδι μου να το ακούς κει πάνω οι αναμνήσεις δεν αρκούν να σε γυρίσουν πίσω.

ΣΧΟΛΙΑ: Το παραπάνω ποίημα το έγραψα δύο με τρία χρόνια αφότου έφυγε από τη ζωή ο πατέρας μου. Προσπάθησα σ' αυτό να αναπαραστήσω τον χαρακτήρα του πατέρα μου έστω και ακροθιγώς, που λένε. Προσπάθησα μέσα από αυτό να τον κρατήσω ζωνανό μέσα μου όσο ακόμα κι εγώ θα ζω. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το ότι θέλησα να θυμάμαι τον πατέρα μου μέσα από μια φωτογραφία του όταν ήταν φαντάρος λοκατζίς. Δεν έχω εντοπίσει τον λόγο που συνέβη αυτό αλλά εν πάσει περιπτώσει συνέβη. Οπότε το μόνο που απομένει είναι να αποδεχτώ τον πατέρα μου όπως ήταν με τα καλά και τα στραβά του και να συνεχίσω τον δρόμο μου, χωρίς να σβήσει η μνήμη του στην ψυχή μου.

Θεωνάς Χαρατσής

Αφιέρωμα στην Αγγελική Βαρελλά (1930-2022)

Μέρος Β' Η εθελοντική δράση της

Ελένη Α. Ηλία

IIέρα από το συγγραφικό έργο, η Αγγελική Βαρελλά προσέφερε στην ελληνική παιδική λογοτεχνία με την άκρη και εμπνευσμένη εθελοντική δράση της αφενός στο σωματείο **Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά** (Γ.Λ.Σ.) και αφετέρου στο περιοδικό **ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ στο χώρο της λογοτεχνίας για παιδιά και νέους**. Η συμβολή της Αγγελικής Βαρελλά και στα δύο παραπάνω υπήρξε αναμφίβολα καθοριστική.

Ήταν αδιαλείπτως η υπεύθυνη ύλης στα τριάντα και πλέον χρόνια κυκλοφορίας του περιοδικού Διαδρομές. Ιδιαίτερη μνεία έχει γίνει μάλιστα σε «εκείνες τις θαυμάσιες συνεντεύξεις που έπαιρνε από συγγραφείς για το συγκεκριμένο περιοδικό, οι οποίες αποτελούν ένα εξαιρετικό υλικό για τον ερευνητή και τον ιστορικό του μέλλοντος» (Πίαννη Σ. Παπαδάτου, Αγγελική Βαρελλά: μια συγγραφέας της ύπαρξης, στο Γ. Λ. Σ., Διαβάζοντας τις χρονοσελίδες 2008-2009. 50+4 χρόνια, σελ. 57-58).

Διετέλεσε πρόεδρος της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς από το 1990 έως το 2008, οπότε και ανακηρύχτηκε επίτιμη πρόεδρός της. Όταν μετά το πέρας της θητείας της, της απονεμήθηκε το βραβείο Τατιάνα Σταύρου, σημείωσε χαρακτηριστικά στην ομιλία της: «Η Συντροφιά είναι το ρούχο μου. Ένα ρούχο που φορούσα κατάσαρκα, ένα ρούχο που με ζέσταινε και μου ταίριαζε...» (Γ.Λ.Σ., Διαβάζοντας τις χρονοσελίδες 2008-2009. 50+4 χρόνια, σελ. 64).

Η δραστηριότητα της Συντροφιάς συνίσταται κυρίως στη διεξαγωγή ετήσιων πανελλήνιων διαγωνισμών συγγραφής παιδικών λογοτεχνημάτων. Ενδεικτική είναι η αναφορά ότι

όλοι σκεδόν όσοι γράφουν Παιδική Λογοτεχνία στον τόπο μας «έχουν περάσει από τους διαγωνισμούς της Γ.Λ.Σ» (Β. Δ. Αναγνωστόπουλου, Τάσεις και Εξελίξεις της Παιδικής Λογοτεχνίας στη δεκαετία 1970-1980, Οι Εκδόσεις των Φίλων, Αθήνα, 1987, σελ. 14, 25). Στη συναισθηματική φόρτιση που επιφυλάσσει στους συμμετέχοντες στις κριτικές επιτροπές η διαδικασία των διαγωνισμών αναφερόταν συχνά ως πρόεδρος του Σωματείου η Αγγελική Βαρελλά, στις τελετές απονομής των βραβείων: «Γιατί θα ήταν χωρίς αντικείμενο, αδικαιολόγητο, να διαβάζει κανείς τόσα ανέκδοτα κείμενα, αν δεν είχε την περιέργεια, την κρυφή προσδοκία, ν' ανακαλύψει μέσα απ' αυτά ένα ταλέντο, μια φωνή που να προϊδεάζει ότι θα μπορέσει να εξελιχθεί, με λίγη ενθάρρυνση, σε συγγραφέα που να μαγεύει με το λόγο του τα παιδιά... Στις συναντήσεις αυτές μιλάμε με τις ώρες, μετράμε τις κριτικές και τις παραπρήσεις μας, κι όταν πια καταλήξουμε σ' ένα αποτέλεσμα... σπικώνουμε το ακουστικό... ευτυχείς για τη χαρά που θα δώσουμε, και διαισθανόμαστε από την άλλη μεριά το καλώδιο να πάλλεται. Ακούμε την αναπνοή της ανακούφισης» (Γ. Λ. Σ., Στον απόντο της χρονιάς που πέρασε 1998-1999, σελ. 4.).

Όλα τα κείμενα υποβάλλονται προς κρίση στους ετήσιους διαγωνισμούς της Γ.Λ.Σ. ανώνυμα (με ψευδώνυμο), ώστε να ξεπεραστούν οι πιθανές αναστολές των δημιουργών τους, είτε πρόκειται για πρωτοεμφανιζόμενα πρόσωπα είτε για ήδη καταξιωμένους λογοτέχνες. Τα έργα που λαμβάνονται, διαβάζονται από τα μέλη των κριτικών επιτροπών με εξαιρετικό ενδιαφέρον και βαθύ αίσθημα ευθύνης. Κατά τη συνεδρίαση της επιτροπής αποσφραγίζονται οι φάκελοι με τα πραγματικά στοιχεία μόνο των συμμετεχόντων συγγραφέων

που έχουν διακριθεί με βραβείο, έπαινο ή εύφημο μνεία, ώστε στη συνέχεια αυτοί να ενημερωθούν προσωπικά για την επιτυχία τους (Ελένη Α. Ηλία, Τα 50 χρόνια της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς, Διαδρομές, τχ. 20, 2005, σελ. 328-334). Η πλειοψηφία αυτών των κειμένων παίρνουν στη συνέχεια το δρόμο της έκδοσης.

Η Αγγελική Βαρελλά ως πρόεδρος του σωματείου συμμετείχε στις συνεδριάσεις όλων των κριτικών επιτροπών των ετήσιων διαγωνισμών της. Διάβαζε δε και η ίδια όλα τα έργα που υποβάλλονταν προς κρίση κάθε χρόνο σε κάθε κατηγορία, ώστε να είναι σε θέση να αιτιολογεί την άποψή της κατά τις ψηφοφορίες για την απονομή των βραβείων. Πρόκειται για έναν τεράστιο όγκο εθελοντικής εργασίας, που κατέβαλλε άοκνα και αδιαμαρτύρητα, με μόνο της μέλημα την ανακάλυψη νέων αξιόλογων συγγραφέων Παιδικής Λογοτεχνίας. Η προσήλωσή της ενέπιε πλήθος άλλων ανθρώπων, μελών και φίλων της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς, να προσφέρουν και εκείνοι συλλογικά, εθελοντικά τις γνώσεις και το χρόνο τους για τον κοινό σκοπό.

Ακολουθεί η παράθεση ενδεικτικών αποσπασμάτων από εισηγήσεις μου σε τελετές βράβευσης διαγωνισμών που πραγματοποιήθηκαν επί των ημερών της Αγγελικής Βαρελλά, προκειμένου να μεταφερθεί στον αναγνώστη του παρόντος άρθρου τόσο η αιμόσφαιρα αυτών των συγκεντρώσεων όσο και η συνέπεια και η υπευθυνότητα με τα οποία προσεγγίζονταν τα υποβαλλόμενα έργα.

Από τους λογοτεχνικούς διαγωνισμούς της Γ. Λ. Σ.

Διαγωνισμός 1997, Κατηγορία: Παραμύθι-Μυθιστόρημα

...Το έργο «Τα δάκρυα μιας φύσης που κάνεται» υποβλήθηκε με το ψευδώνυμο Υδρούσα. Πολύ θετικό ότι ο κύριος ήρωας του έργου είναι ένα παιδί με ειδικές ανάγκες. Το κείμενο παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς συμπεριλαμβάνει μυθολογικά στοιχεία, στοιχεία της λαϊκής παράδοσης αλλά και της σύγχρονης ζωής. Η πλοκή είναι γρήγορη, η γλώσσα καλλιεργημένη, τα μνημάτα του αισιόδοξα, με αποτέλεσμα να διαβάζεται άνετα και ευχάριστα. Εντοπίζονται ωστόσο κάποια αφηγηματικά σημεία που χρειάζονται βελτίωση, όπως στην παρουσίαση του κωφάλαλου Διαμαντή, στην αναμέτρησή του με τη ρύπανση κ. ά. Οπωδόποτε όμως στο έργο αξίζει διάκριση. Απονέμεται λοιπόν έπαινος στη συγγραφέα του κυρία Ιουλία Ζαννάκη-Λιάλιου.

Έπειτα θα σταθούμε στο έργο «Το τραγούδι του κότσυφα», με ψευδώνυμο Φυσιοδίφης. Παρουσιάζει πολλές αρετές, με συνέπεια να διατηρεί αμείωτο το αναγνωστικό ενδιαφέρον. Συναρπαστική η πλοκή, ευρηματικότητα και παραστατικότητα στην απόδοση των αφηγηματικών χαρακτήρων, που ανήκουν στο ζωικό βασίλειο, ιδιαίτερα επιτυχημένη η παρουσίαση της ανθρώπινης κοινωνίας και της καταστροφικής επίδρασης της ανθρώπινης δραστηριότητας πάνω στο φυσικό περιβάλλον μέσα από την οπική των πουλιών. Μερικά από τα πιο αξιόλογα αφηγηματικά σημεία είναι η απειλή της μπτέρας του κότσυφα Καιράμη προς τον άτακτο γιο της: «θα σε δώσω στα δίποδα κακομοίρη μου αν το ξανακάνεις», η εμπειρία με το βαλσαμωτή, οι κανόνες του παιχνιδιού της σποροβολίας, η μεταστροφή του χαρακτήρα της κουρούνας όταν άρχισε να συναναστρέφεται τα άλλα πουλιά, τα εύστοχα στιχάκια της κυρα-Γουργούρης. Στο έργο, που διακρίνεται για την αισιοδοξία του, δίνονται αλλεπάλληλες ευκαιρίες δραστηριοποίησης της αναγνωστικής αντίληψης, με αποτέλεσμα το οικολογικό μήνυμά του να υποβάλλεται χωρίς κανένα ίκνος διδακτισμού. Αναμφισβήτητα ο συγγραφέας του, που φαίνεται να έχει διαβάσει πολύ πριν το γράψει, αξίζει το βραβείο. Μέσα στο φάκελο είδαμε ότι πρόκειται για τον κύριο Μερκούριο Αυτζή, δάσκαλο, τον οποίο συγχαίρουμε θερμά (Γ.Λ.Σ., Στη ρότα του περασμένου χρόνου... 1997-1998, σελ. 17-20).

Διαγωνισμός 1999, Κατηγορία: Μυθιστόρημα νεανικό με ελεύθερο θέμα για πρωτεμφανιζόμενο συγγραφέα

...Στο έργο που τιτλοφορείται «Της ειρήνης και του πολέμου» (χωρίς ψευδώνυμο) οι εξήντα μία σελίδες του πρώτου κεφαλαίου αναφέρονται στην ειρήνη και στις μόλις δεκατρείς σελίδες του δεύτερου κεφαλαίου παρουσιάζεται ο πόλεμος.

Στην αφήνηση ζωντανεύει με αριστοτεχνικό τρόπο ένα ελληνικό χωριό, το Τσάκο, πριν και κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου. Η φύση, τα κτήρια και κυρίως οι κάτοικοι, με τις δραστηριότητές τους, τα προβλήματά τους, τα χαρακτηριστικά τους, τις σκέσεις τους, την προσωπική τους ιστορία αποδίδονται με νοσταλγία, τρυφερότητα και συμπάθεια, όπως τα διαφύλαξε στη μνήμη της η αφηγήτρια από κοριτσάκι. Ο εμφύλιος πόλεμος παρουσιάζεται μέσα από την οπική της μικρής, χωρίς σκηνές βίας, με τη σταδιακή εγκατάλειψη του χωριού και την ερήμωση του σχολείου του, τους κρότους από τις νάρκες, τις ειδήσεις για πρόσωπα που κάθηκαν. Θα ήταν ευτύχημα ένα τέτοιο κείμενο που προσφέρει στον αναγνώστη την αίσθηση της αρμονίας, της γαλήνης, της πληρότητας, να διαβαστεί από τους σημερινούς εφήβους. Απονέμουμε στη συγγραφέα του, κυρία Αφροδίτη Ευαγγελίδου-Τσέτλακα, εύφημο μνεία, την ευχαριστούμε και τη συγχαίρουμε θερμά.

Ολοκληρώνουμε την παρουσίαση των συμμετοχών της συγκεκριμένης κατηγορίας με το μυθιστόρημα του Γιάννη Αγιάννη (ψευδώνυμο), «Η μυρωδιά της μπαρούτης». Τέσσερεις έφηβοι απομονώνονται σε ένα υπόγειο, για να βιώσουν τη στέρηση, θεωρώντας ότι αυτό θα τους βοηθήσει να υποδυθούν καλύτερα τους ρόλους τους στη θεατρική παράσταση που ετοιμάζουν. Όμως διαδοχικές συμπτώσεις οδηγούν σε απροσδόκητες εξελίξεις, οι οποίες αναμένουμε να αποκαλυφτούν στις πρώτες σελίδες του αφηγήματος. Ωστόσο αυτό συνεχώς αναβάλλεται, με συνέπεια να

διατηρείται αδιάπτωτο το αναγνωστικό ενδιαφέρον. Στο κείμενο που έχει τη μορφή ημερολογίου, συναντάται συχνά η παρουσία ενός γέροντα, παππού του αυτοδιηγητικού αφηγητή, ο οποίος κερδίζει από την πρώτη στιγμή το θαυμασμό μας με την αυθεντική και φιλοσοφημένη στάση του, που εμπνέει τους νεαρούς ήρωες. Ο χώρος του υπογείου με τα κρασοβάρελα, όπου διαδραματίζεται η υπόθεση, ευνοεί την ανάπτυξη δεσμών ανάμεσα στα αφηγηματικά πρόσωπα, εγείρει προβληματισμούς και προκαλεί αυτοενδοσκοπήσεις. Ακόμη και ο κλέφτης μέσα εκεί μεταμορφώνεται σε γοντευτικό χορευτή. Η αναφορά στις συνθήκες κάτω από τις οποίες ο κλέφτης σκοτώθηκε, συνιστά το πιο αδύναμο σημείο του αφηγήματος σε αντίθεση με την απόδοση των χαρακτηριστικών των εφήβων-ηρώων του, που συγκαταλέγεται στις σημαντικότερες αρετές του. Καθώς, δε, πρόκειται για λογοτεχνικά πρόσωπα που διακρίνονται για την ωριμότητα και την ευαισθησία τους, που πέρα από το να αμφισβητούν, συνηθίζουν και να προτείνουν, η ταύτιση μαζί τους κατά την αναγνωστική διαδικασία έχει πολλά να προσφέρει στο νεανικό κοινό. Απονέμουμε λοιπόν έπαινο στο συγγραφέα, κύριο Γιάννη Πετρόπουλο, τον οποίο συγχαίρουμε ολόψυχα (Γ.Λ.Σ., Κάτω από την ομιρέλα του 1999-2000, σελ. 17-20).

Διαγωνισμός 2005, Κατηγορία: Ιστορίες για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής πλειάς

Τα παιδιά της προσχολικής και της πρώτης σχολικής πλειάς έρχονται αρχικά σε επαφή με τη λογοτεχνία κυρίως μέσα από τις μικρές ιστορίες. Το συγκεκριμένο είδος κειμένων, παρά την περιορισμένη έκτασή του, οφείλει να μηνίσει το νεαρό αναγνώστη στο λογοτεχνικό φαινόμενο. Να κινητοποιήσει τη φαντασία του, να τον ταυτίσει με τους ήρωές του, να τον εμπλέξει στα αφηγηματικά δρώμενα. Αυτή δε η δημιουργική φύση του αναγνωστικού ρόλου θα του προσφέρει την αισθητική απόλαυση, θέτοντας τα θεμέλια για τη δια βίου αναγνωστική στάση του με τα οφέλη που αυτά συνεπάγεται.

Με βάση όσα προαναφέρθηκαν, προχωρούμε σε μερικές γενικές επισημάνσεις για τις οποίες έχει συλλογές οι οποίες υποβλήθηκαν εφέτος στην κατηγορία των μικρών ιστοριών. Ευελπιστούμε ότι έτσι συμβάλλουμε σε κάποιο βαθμό στον προσανατολισμό των συγγραφέων τους, διευκρινίζοντας παράλληλα ότι και στην εκδοτική παραγωγή συναντάμε αρκετά έργα ανάλογου επιπέδου με το μέσο όρο αυτών που έφτιασαν στο διαγωνισμό μας. Τα περισσότερα από τα κείμενα που διαβάσαμε, θα τα χαρακτηρίζαμε απλοϊκά, προχειρογραμμένα, χωρίς σαφή δομή και ευδιάκριτους χαρακτήρες, ικανούς να αποτελέσουν ελκυστικά, λογοτεχνικά πρότυπα. Το γεγονός αυτό οφείλεται πιθανότατα στην επικρατούσα κατά τα φαινόμενα εντύπωση ότι η συγγραφή σύντομων κειμένων που προορίζονται για τις μικρότερες πλειάς, συνιστά εύκολο εγκείρημα. Επιπλέον διαπιστώνουμε ότι συχνά εδώ ο συγγραφέας παρασύρεται από πρωτόπικους προβληματισμούς ή διαθέσεις και δεν συνυπολογίζει τις ψυχοπνευματικές ιδιαιτερότητες του πλικακού κοινού όπου απευθύνεται. Κατά συνέπεια στην αφηγηματική αδεξιότητα και την έλλειψη πρωτοτυπίας προστίθενται και οι ακατάλληλες από παιδαγωγικής απόψεως γλώσσικες και θεματολογικές επιλογές. Από τη γενική εικόνα που παρουσιάζαμε, διαφοροποιούνται μερικές μεμονωμένες ιστορίες.

...Η μοναδική συλλογή στην οποία θα αναφερθούμε συνολικά, υποβλήθηκε με το ψευδώνυμο Αστέρι-Αστεράκι. Στην ιστορία «Θέλω μέλι» το κύριο αφηγηματικό πρόσωπο, ένα αρκουδάκι, επιθυμεί να γευτεί το αγαπημένο του μέλι. Το επιτυγχάνει μόνο αφού με την υπόδειξη της σοφής κουκουβάγιας, προσφέρει στις μέλισσες τη δική τους τροφή, λουλούδια από το λιβάδι. Στην ιστορία «Το άσπρο αρνάκι, το λαχταριστό ψωμί και ο κακός λύκος» ακολουθείται πιστά η δομή των κλιμακωτών παραδοσιακών παραμυθιών. Εδώ προκειμένου το αγόρι-ήρωας να εκπληρώσει το σκοπό του, ο οποίος δεν περιορίζεται στην ατομική ευχαρίστηση, όπως στην προηγούμενη ιστορία, αλλά συνίσταται στη σωτηρία ενός αρνιού που έχει αρπάξει ο λύκος, προσφέρει σε όσους απευθύνεται για να τον βοηθήσουν, ότι έχουν ανάγκη. Η ιστορία ωστόσο που μας κατέκτησε πλήρως έχει τίτλο «Το χριστουγεννιάτικο κανελί καμπλάκι» και αποδίδει τη σκονή της προσκύνησης των μάγων κατά τη Θεία Γέννηση μέσα από την οπτική μιας από τις καμπήλες τους. Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα αυτού του κειμένου είναι το στοιχείο της έκπληξης, η οποία επιφυλάσσεται τόσο στα καμπλάκια που παρέμενε για καιρό κλεισμένο στο στάβλο, επειδή ο ιδιοκτήτης του διαρκώς ήταν απασχολημένος με τις μελέτες του, όσο και στον αναγνώστη, που

μοιράζεται την ανυπομονησία και την απογόντευση του ζώου ώσπου να ξεκινήσει να ταξιδεύει. Η απλή γλώσσα, η στέρεη αφηγηματική δομή, η σχετική με τα παιδικά ενδιαφέροντα θεματική και η παρουσία κυρίων ηρώων με κοινό χαρακτηριστικό τη μικρή πλειά, που γίνονται ιδιαίτερα προσφιλείς στο μικρό αναγνώστη με τη στάση και τη δράση τους, συμπληρώνουν τις αρετές για τις οποίες απονέμεται στην συγκεκριμένη συλλογή το Βραβείο. Ανοίγοντας το φάκελο, διαπιστώσαμε ότι πίσω από το ψευδώνυμο βρίσκεται η κυρία Στέλλα Κανάκη, που εκτός από παιδίατρος αυτοσυστήνεται και ως πολύτεκνη μητέρα. Τη συγχαίρουμε θερμά (Γ.Λ.Σ., Κοιτάζοντας μπροστά 2005-2006, σελ. 23-26).

Διαγωνισμός 2006, Κατηγορία: Ιστορίες για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής πλειάς

Εφέτος στην κατηγορία των Μικρών Ιστοριών είκαμε δεκαοχτώ συμμετοχές. Η γενική εντύπωση που αποκομίσαμε, δεν διαφοροποιείται σημαντικά από αυτήν του περσινού διαγωνισμού μας. Επιδίωξη μας είναι να διευκολύνουμε όσους επικειρούν να ασκοληθούν με αυτό το τόσο ευαίσθητο και δύσκολο, όπως αποδεικνύεται, είδος. Οι Μικρές Ιστορίες οι οποίες απευθύνονται κυρίως σε παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής πλειάς, κρίνονται με βάση αφηγηματικά και παιδαγωγικά κριτήρια. Ορισμένες από τις συλλογές που υποβλήθηκαν, γράφτηκαν από ανθρώπους που γνωρίζουν την παιδική ψυχολογία. Ωστόσο δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι η αναμφισβήτητη παιδαγωγική δύναμη της λογοτεχνίας βασίζεται αποκλειστικά στην αφηγηματική αρπιότητά της και όχι στη συσσώρευση γνώσεων. Τα έργα διδάσκουν στο βαθμό που προκαλούν βιώματα και συγκινήσεις. Αντίθετα ο διδακτισμός, η εναγώνια προσπάθεια να προβληθούν οι οποίες αξίες και στάσεις, απωθεί.

Η πολύ μικρή έκταση των κειμένων αυτής της κατηγορίας και οι περιορισμοί που επιβάλλουν τα αντιληπτικά δεδομένα των παιδιών, παγιδεύουν πολύ συχνά τους συγγραφείς τους. Έτσι δεν παρουσιάζουν στέρεους λογοτεχνικούς χαρακτήρες με αλλιθοφανή συμπεριφορά, που θα μας επέτρεπαν να ταυτιστούμε μαζί τους. Επιπλέον, είτε απουσιάζει η πλοκή είτε επικρατεί σε αυτήν πλήρης σύγχυση, με αποτέλεσμα την παντελή έλλειψη του αναγνωστικού ενδιαφέροντος.

Εξαίρεση συνιστά η συμμετοχή της Έλληνης Κάβουρα (ψευδώνυμο). Οι ήρωές της, στο σύνολό τους ζώα, εμφανίζουν αρνητικές συμπεριφορές, πολύ συνηθισμένες μεταξύ των παιδιών, ιδιαίτερα στην πλειά των τριών έως έξι, οπότε πραγματοποιείται η κοινωνικοποίησή τους. Αναλυτικότερα, στην πρώτη ιστορία, με τίτλο «Ένα καινούριο ζωάκι» αποδίδεται μέσα από την οπτική ενός σκύλου, του Μάγκα, εκείνην την περίοδο της

Ζωής του που στο σπίτι του ζευγαριού όπου ζει, εμφανίζεται κάποιο παράξενο ζώο. Ο Μάγκας το αντιμετωπίζει με επιφύλαξη και εχθρότητα, καθώς διαπιστώνει ότι εκείνο μονοπωλεί τις φροντίδες και την αγάπη του ζευγαριού. Παρακολουθώντας όμως ο Μάγκας την ανάπτυξή του, συμφιλιώνεται σταδιακά με την ιδέα ότι το νεοφερέμενο πλάσμα γρήγορα θα γίνει σύντροφός του στις σκανταλιές και στα παιχνίδια. Η έκπληξη που προκαλείται στον αναγνώστη, όταν αντιλαμβάνεται ότι το παράξενο ζωάκι είναι το νεογέννητο παιδί της οικογένειας, συνιστά το μεγαλύτερο πλεονέκτημα της ιστορίας, που πραγματεύεται επιτυχώς την ανασφάλεια η οποία προκαλείται στο πρώτο παιδί όταν αποκτά αδερφάκι. Εύστοχη θεωρείται και η επίλογη του ονόματος του ήρωα, καθώς παραπέμποντας στο ομώνυμο έργο της Πνεύλοπης Δέλτα, προσδίδει διακειμενική διάσταση στο κείμενο.

Στη δεύτερη ιστορία, η οποία τιτλοφορείται «Έγώ είμαι η αρχηγός», ένα κουνελάκι που επιδιώκει να επιβάλλει πάντα τη δική του θέληση στο παιχνίδι και δεν ανέχεται κανόνες, απομένει τελικά μόνο. Υποβάλλονται έτσι στο μικρό αναγνώστη οι δυσάρεστες συνέπειες του εγωισμού, που κυριαρχεί στα παιχνίδια των συνομπλίκων.

Αντίστοιχα, στην τρίτη ιστορία με τίτλο «Το ψαράκι που μπορούσε να ευχηθεί», μέσα από τα προβλήματα που προκαλεί στον κόσμο της θάλασσας η αλόγιστη χρήση από το ψαράκι με το όνομα Κόλι της δυνατότητάς του να πραγματοποιεί όλες τις επιθυμίες, το παιδί-αναγνώστης αντιλαμβάνεται τη σοφία της φύσης και την καταστροφική επίδραση του υπερκαταναλωτισμού, σε κοινωνικό και οικολογικό επίπεδο.

Για την ευαισθητοποίηση του παιδικού αναγνωστικού κοινού που επιχειρείται με την επίλογη της συγκεκριμένης θεματολογίας, και για την αφηγηματική αρτιότητα που προκύπτει από την περιεκτικότητα των κειμένων, την αμεσότητα και τη λιτότητα του λόγου, την ομοιομορφία του ύφους, την αναγνωρισμότητα των χαρακτήρων, το κιουμοριστικό τόνο, η επιτροπή αποφάσιση να απονείμει στη συγγραφέα της συλλογής έπαινο. Όταν ανοίξαμε το φάκελο, είδαμε με καρά πως πρόκειται για την κυρία Ρένα Ρώσσο-Ζαΐρη, την οποία συγχαίρουμε θερμά (Γ.Λ.Σ., Στις γνωστές πατημασίες 2006-2007, σελ. 34-37).

Διαγωνισμός 2007, Κατηγορία: Παραμύθι για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής πλειάς.

Το παραμύθι ακολουθεί συγκεκριμένους αφηγηματικούς κειρισμούς και δομήν. Η υπόθεσή του δεν δεσμεύεται από τόπο και χρόνο. Τα πρόσωπά του αποδίδονται αιρίστα. Στηρίζεται στην αντίθεση ανάμεσα στο καλό και στο κακό και έχει αίσιο τέλος, που συνίσταται στην επιβράβευση του πρώτου και στην τιμωρία του δεύτερου. Ο ρόλος του μαγικού στοιχείου στην εξέλιξη της δράσης είναι καθοριστικός. Η εναλλαγή έντασης και καλάρωσης, η υπερβολή, η επανάληψη και η παραλλαγή συνιστούν μερικά ακόμη από τα κυριότερα χαρακτηριστικά του. Μέσα από τα παραπάνω στοιχεία προσφέρει στον αναγνώστη παρηγοριά, λύτρωση, αισιοδοξία.

Είναι είδος ζωντανό, αφού σε κάθε εποχή, όπως και στην εποχή μας, εξακολουθούν να δημιουργούνται παραμύθια, με διαφορετικό έστω τρόπο, ακριβώς επειδή η ανθρώπινη ψυχή παραμένει αναλλοίωτη, επειδή συνεχίζουμε να τα έχουμε ανάγκη. Στο σύγχρονο παραμύθι η φαντασία συνυπάρχει με το ρεαλισμό, η θεματολογία διευρύνεται, παρακολουθώντας την πραγματικότητα, οι βίαιες σκηνές μετριάζονται. Η εξέλιξη του παραμυθιού ως είδους είναι θεμιτή, με την προϋπόθεση να διατηρούνται τα βασικά γνωρίσματά του, ώστε να επιτελεί τον γενικά αναγνωρισμένο κοινωνιολογικό και παιδαγωγικό ρόλο του. Από τα σαράντα έργα που υποβλήθηκαν, ξεκωρίσαμε δύο.

«Το αστεράκι της αγάπης» υπογράφεται με το ψευδώνυμο Αστεράκι. Κύριος ήρωας είναι ένα μικρό αστέρι που στο στερέωμα το περιφρονούν για το μέγεθός του, με συνέπεια να αισθάνεται δυστυχισμένο. Εκτός όμως από το εαυτό του, λυπάται και για όλους τους ανθρώπους που υποφέρουν. Κάθε φορά που δακρύζει

από συμπόνια, γίνεται λαμπρότερο από τα υπόλοιπα αστέρια. Συνηθίζει μάλιστα να κατεβαίνει στη γη, για να βοηθά τα παιδάκια που πάσχουν. Σε ένα από αυτά τα ταξίδια συναντιέται με το άστρο της Βηθλεέμ και βρίσκεται στη φάτνη, όπου μεταμορφώνεται σε φωτοστέφανο του νεογέννητου Χριστού.

Στο έργο επιτυγχάνεται η εμπλοκή του παιδιού-αναγνώστη, το οποίο άνετα ταυτίζεται με το μικροσκοπικό, συναισθηματικό και δραστήριο αστεράκι. Η αξία της αγάπης υποβάλλεται αποτελεσματικά, καθώς η ανταμοιβή του συμπονετικού ήρωα αποδίδεται με το εύρημα της μετατροπής του σε φωτοστέφανο. Για την αφηγηματική δεξιοτεχνία, την υπευθυνότητα και την ευαισθησία που επιδεικνύει ο συγγραφέας, η επιτροπή απονέμει έπαινο. Ανοίγοντας το φάκελο, διαπιστώσαμε με καρά πως πρόκειται για τη γνώριμη μας από προηγούμενους διαγωνισμούς, κυρία Σταυρούλα Κάτσου-Καντάνη, την οποία συγχαίρουμε θερμά.

Στην αγάπη επικεντρώνεται και το έργο που θα παρουσιάσουμε στη συνέχεια, το οποίο έχει τίτλο «Η κάντρα η ασπρένια, η χρυσομαλαματένια». Ηρωίδια του είναι η όμορφη Μελένια, που δέχεται από τον ταξιδευτή-πατέρα της ένα δώρο ανεκτίμητης αξίας, μια κάντρα που μπορεί να αποκτηθεί μόνο με θυσίες. Η κοπέλα κάνει στην αμμουδιά τη κάντρα της και ζητά τη συνδρομή του φεγγαριού για να την βρει. Ένας νέος, γοντεψμένος από την ομορφιά της κοπέλας, κατορθώνει να ξαρυπνίσει τριάντα ολόκληρες μέρες, όπως ορίζεται ώστε να αποκτηθεί η κάντρα και την παραδίδει στο φεγγάρι, το οποίο την επιστρέφει στη Μελένια, με τη βοήθεια των ζώων του κήπου της. Η ηρωίδα συγκινημένη από το μέγεθος της αγάπης του νεαρού βαρκάρο, που αποδείχτηκε με τη θυσία του, αποδέχεται με ευχαρίστηση την πρόταση γάμου που αυτός της απευθύνει. Στο κείμενο διακρίνονται πλήθος από τα χαρακτηριστικά των παραμυθιών, όπως το μαγικό στοιχείο, η επανάληψη, το ευτυχισμένο τέλος. Για την εικονοπλαστική δύναμη, την τεχνική αρτιότητα και την αυθεντικότητα του λόγου που ρέει αβίαστα, η επιτροπή αποφάσισε να απονείμει έπαινο στη συγγραφέα, που εμφανίστηκε με το ψευδώνυμο Φία και είναι η κυρία Σοφία Γραμμόζη, η οποία μας έρχεται από τα Γιάννενα (Αυτό-λογισμός και... ίνειρο 2007-2008, σελ. 11-14).

Ο αναγνώστης του άρθρου πιθανότατα αναγνωρίζει στα ονόματα των διακριθέντων στους διαγωνισμούς της Γ.Λ.Σ. μετέπειτα γνωστούς, καταξιωμένους και πολυγραφότατους συγγραφείς της εποχής μας. Επίσης, ενδεχομένως αντιλείπει χρήσιμες πληροφορίες για τη λογοτεχνική γραφή γενικότερα αλλά και ειδικότερα για τα επιμέρους είδη της πεζογραφίας.

Οι «αφ' υψηλού»

Λατρεύω τα βιβλία. Όχι ως αντικείμενα, αλλά για το περιεκόμενό τους, για όλα αυτά που έχουν να σου προσφέρουν...
Λατρεύω και τους ανθρώπους και τις συζητήσεις μαζί τους. Επίσης για όλα αυτά που έχουν να σου προσφέρουν. Διότι όλοι έχουν κάτι να σου προσφέρουν: μιαν άλλην οπτική των πραγμάτων, μια διαφορετική σκέψη ή αντίληψη ή πεποίθηση, μια εμπειρία, ένα συναίσθημα κ.λπ. Συνήθως με έναν τρόπο τελείως διαφορετικό από τα βιβλία και, πολύ συχνά, ως βίωμα και εμπειρία που δεν μπορείς να «εισπράξεις» [και δη με τέτοια αμεσότητα] από ένα βιβλίο.

Αντιλαμβάνεστε, λοιπόν, με πόση χαρά αντιμετωπίζω των συνδυασμό των δύο παραπάνω: τις συζητήσεις με ανθρώπους που αγαπούν κι αυτοί τα βιβλία και αφιερώνουν χρόνο στην μελέτη ή το διάβασμα, καθώς αυτό «κατά τεκμήριο» αποδεικνύει ανθρώπους που νοιάζονται για την πνευματική διάσταση της ύπαρξής μας.

«Κατά τεκμήριο». Διότι ποτέ δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι «πολλοί πολυμαθέες νόνον ουκ ἔχουσιν» ή ότι συχνά η πολλή μόρφωση οδηγεί σε... παρα-μόρφωση!...

Βρέθηκα προ καιρού σε μια κοινωνική συνάθροιση «κατά τεκμήριο» πνευματικών ανθρώπων: Όλοι τους με ανώτατες σπουδές και διδακτορικά, καταξιωμένοι στις επαγγελματικές τους δραστηριότητες (φιλόλογοι, λοιποί καθηγητές, οικονομολόγοι, δικηγόροι). Οι συζητήσεις περιστρέφονταν επί «παντός του επιστητού».

Μόνο που ένιωσα πως οι συζητήσεις αυτές συχνά - συχνότατα - «παρεκτρέπονταν». Αυτό συνέβαινε, κατά την κρίση μου, όταν δεν περιορίζονταν στο «πόσο σημαντικά ήταν» [και ήταν, πράγματι] όλα αυτά τα θέματα που συζητούσαν, αλλά συνδυαζόταν με συγκρίσεις προς «τους άλλους», «τους πολλούς», προς αυτούς που δεν ασκο-

λούνται με το διάβασμα, με τη σκέψη, με την πνευματικότητα κ.λπ., αλλά αρκούνται, για παράδειγμα, στο να καζεύουν παθητικά στην τηλεόραση ή να ασκολούνται με ανούσια ζητήματα και κουτσομπολιά, που δεν αναζητούν ευκαιρίες να καλλιεργηθούν πνευματικά, που δεν νοιάζονται για το «ένδον σκάπτε» κ.λπ. κ.λπ.

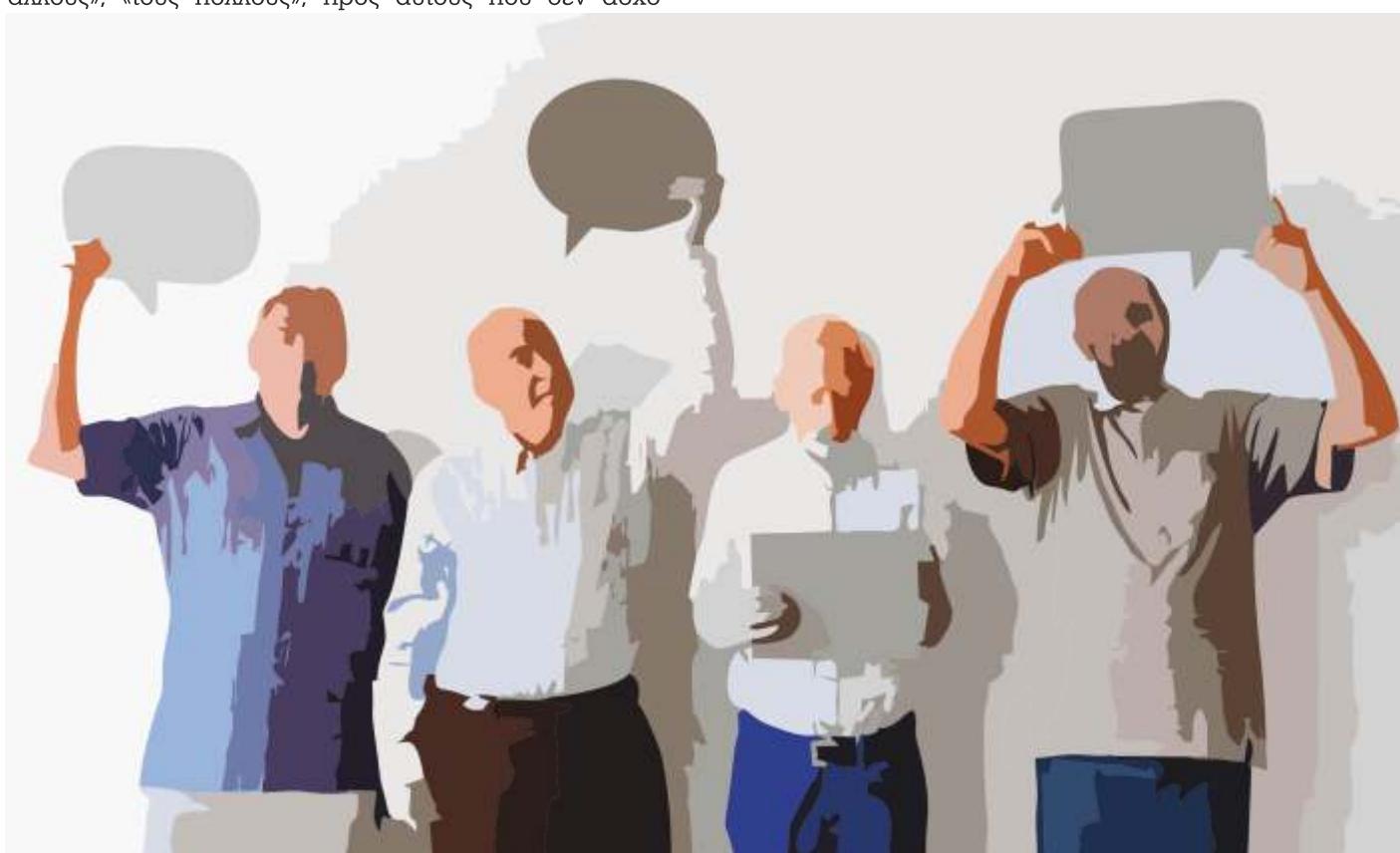
Αναμφίβολα ούτε σε μένα αρέσει [«λες και μας πέφτει λόγος» θα σκολιάσει κανείς...] αυτός ο τύπος των μονομερών - επίπεδων ανθρώπων. Χωρίς άλλο θα ευχόμουν να μπορούσα να τους «μεταλαμπαδεύσω» μια άλλη, πνευματικά πιο πλούσια και ποικιλόμορφη, προσέγγιση της ζωής, ώστε να νοιώσουν όλοι, κατά το δυνατόν, τις χαρές και την ικανοποίηση που μια τέτοια προσέγγιση χαρίζει στους ανθρώπους που την ακολουθούν.

Όμως: Αυτό που με ενόχλησε ήταν ο έντονα «καταγγελτικός» τόνος των συνομιλητών. Και αυτό το: «Εμείς». Εμείς οι «πνευματικοί ανθρώποι». Εμείς οι «καθώς πρέπει». Εμείς «που κάνουμε το σωστό». Εμείς οι... «αφ' υψηλού»... Και οι άλλοι; Στον «Καιάδα» της κατάκρισης, στο «πιρ το εξώτερον». «Ένοχοι χωρίς ελαφρυντικά»!

Αυτό είναι που με ενόχλησε σ' αυτές τις συζητήσεις: Το ότι οι συνομιλητές δεν βρήκαν κανένα «ελαφρυντικό» για τους «ενόχους». Το ότι δεν ασκολήθηκαν... το ότι δεν σκέφτηκαν να ασκοληθούν καν να αναζητήσουν και να βρουν τέτοια ελαφρυντικά. Που υπάρχουν! Αναμφίβολα υπάρχουν, τουλάχιστον σε πλείστες όσες περιπώσεις των ανθρώπων, τους οποίους αρκέστηκαν να «κατακεραυνώνουν»: Οι συνθήκες, οι καταστάσεις, η κοινωνική και οικονομική τους πραγματικότητα κ.ά. Σε τελική ανάλυση ακόμα και το γεγονός ότι οι «πνευματικοί ανθρώποι» μένουν περικαρακωμένοι στην ευδαιμονική τους πραγματικότητα και δεν ασκολούνται καθόλου με τους «άλλους», τους «απ' έξω», τους «διαφορετικούς», αλλά αρκούνται στο να τους κατακρίνουν...

«Αν δεν καώ εγώ, αν δεν καείς εσύ, πες μου, πώς θα λάμψουν τα σκοτάδια;». Βάζοντας τη λuxνία «υπό το μόδιον»;...

Στέφανος Λουμάκης

Με την ενθύμηση της επετείου ελληνικής επανάστασης

Πριν από λίγες μέρες εκδόθηκε από τις εκδόσεις Σταμούλης, στη Θεσσαλονίκη, ένα καινούργιο ιστορικό βιβλίο από τον γνωστό μας συγγραφέα **Στέλιο Α. Μουζάκη**, *Οι πολεμικές επικειρίσεις της Μολδοβλαχίας κατά το 1821, η εξαγορά των αιχμαλώτων και η Εταιρεία των Φιλικών του Ταγκανρόγκ*.

Πρέπει εξαρχής να ομολογήσουμε όπως αναφέρει και ο ίδιος, δεν είχε σκοπό να συγγράψει μιαν ακόμη ιστορία περί της ελληνικής επανάστασης και ιδία στις ευρύτερες περιοχές της Μολδαβίας και Βλαχίας. Σαφώς η συγκεκριμένη εργασία ξεκίνησε από την θεμελιώδη αντίληψη ότι η Ιστορία δεν είναι δυνατό να γραφεί οριστικά. Είτε γιατί η ιστορική οπική συγκεκριμένων γεγονότων συνεχώς μεταβάλλεται, καθώς αλλάζουν οι εποχές, είτε γιατί νέα στοιχεία ανακαλύπτονται διαρκώς, τα οποία έρχονται να αναγκάσουν τους ερευνητές στην επαναξιολόγηση των έως τότε «αποδεδειγμένων» της ιστορικής έρευνας. Αναφέρω χαρακτηριστικά τα σημαντικά στοιχεία τα οποία γίνονται γνωστά από τα Οθωμανικά αρχεία, ιδιαίτερα αυτών οι οποίοι ήσαν σύγχρονοι των γεγονότων τα οποία περιγράφουν. Πρλ. Tolga U. Esmer, «The Confessions of an Ottoman 'Irregular': Self Presentation and Ottoman Interpretive Communities in the Nineteenth Century», *Osmanlı Ara tırmaları Dergisi/The Journal of Ottoman Studies*, XLIV (2014), σ. 313-340. Όπου μέσα από την αυτοβιογραφία του στρατιώτη Μουσταφά παρουσιάζονται περιγραφές στρατιωτικής ενίστε και τελετουργικής βίας, αλλά και αναλύσεις σχετικών πράξεων για αγώνες της επανάστασης του 1821 στους οπίους κυρίως, έλαβε μέρος.

Προσωπικά θεωρώ ότι ο Συγγραφέας μας, ακολούθησε τα ερεθίσματα τα οποία του προσέφεραν οι αναγνώσεις των πηγών ως και των πολυπληθών τεκμηρίων. Αυτά τον οδήγησαν να γνωρίσει τα γεγονότα της επανάστασης στη Μολδαβία και τη Βλαχία, ως και τους πρωτεργάτες αυτής μέσα από μιαν άλλη οπική γωνία, ούτως ώστε να διαμορφώσει μιαν περισσότερο προσωπική αξιολόγηση της σημασίας των ασήμαντων ή και πολύ μικρών λεπτομερειών. Πάντοτε όμως αποβλέποντας στην προσπάθεια μας πιθανής αναμόρφωσης ή και συμπλήρωσης ορισμένων καθιερωμένων περί της επαναστάσεως στις συγκεκριμένες περιοχές εννοιών, σαφώς ενταγμένων στο πολιτικό, κοινωνικό, και ιδεολογικό περιβάλλον, με τη κατάθεση πολλών αντίστοιχων, ενίστε και βιωματικών, ιστοριών.

Ακολουθώντας αυτή τη γραμμή έρευνας, αναπόφευκτα παρέλειψε λεπτομέρειες τις οποίες άλλος ερευνητής, σίγουρα, θα είχε συμπεριλάβει. Αντίθετα όμως αξιολόγησε και συμπεριέλαβε στοιχεία τα οποία άλλοι μάλλον θεωρούσαν ως δευτερεύοντα ή ακόμα και άσκετα. Παράλληλα χρησιμοποίησε ανέκδοτο ή ελάχιστα γνωστό αρχειακό τεκμηριωτικό υλικό, βασικά ρουμάνικο ή ρώσικο και όχι μόνον, ταυτόχρονα με τη μελέτη πολύτιμων εγγράφων, κυρίως ευρισκόμενων σε ελληνικά αρχεία, η ερμηνεία των οποίων είχε μέχρι τώρα διαφύγει της προσοχής παλαιότερων ερευνητών.

Προχωρά στην ανάλυση και τη δημοσίευση ανέκδοτων τεκμηρίων και λεπτομερειών ως και των διαφόρων επαναξιολογήσεων, όπως της Φιλικής Εταιρείας, των πατριαρχικών αφορισμών του αγώνα του Υψηλάντη, των διαφόρων μαχών, των τέλων των επαναστατικών κινήσεων, επηρείσται κατά κύριο λόγο, η αναγνώστη και η απόδοση φόρου τιμῆς σε ένα πλήθος από άγνωστους μέχρι σήμερα Έλληνες Αγωνιστές. Αγωνιστές οι οποίοι κατοικούσαν, εργάζονταν ή ήταν επισκέπτες κυρίως ως ναυτικοί, στην ελληνικές παροικίες, όπως στην Οδησσό, το Ιάσιο και ίδια στο Ταγκανρόγκ, και πρόχροναν από όλα τα μέρη της Ελλάδας, μάλιστα ιδιαίτερα μεγάλος αριθμός αυτών προέρχεται από τη Επτάνησα. Τέλος παρουσιάζονται οι αγνωστες ενέργειες Ελλήνων και Ρώσων, για την προστασία και την επαναπατρίσιμη των ιδαροποιημένων και κυνηγημένων αγωνιστών οι οποίες φάνανται και το 1825...»

ΣΤΕΛΙΟΣ Α. ΜΟΥΖΑΚΗΣ

ΟΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΗ ΜΟΛΔΟΒΛΑΧΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 1821

Η Εξαγορά των Αιχμαλώτων
και η Εταιρεία των Φιλικών του Ταγκανρόγκ

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ
ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΆΛΛΗ ΟΠΤΙΚΗ ΓΩΝΙΑ

«...Χριστιανοί ορθόδοξοι από όλα τα Βαλκάνια υπήρχαν οι αγωνιστές, οι οποίοι παρακινήθηκαν οδά νά ένεργήσωται μόνοι των, διτ ματιών και πρό πολλού χρόνου ήταν από την φιλανθρωπίαν τῶν χριστιανῶν βασιλέων, όπως έγραψε και ο Φιλικός Ξάνθος και εντάχθησαν στη Φιλική Εταιρεία ή έστω αποδεχτήκαν τα μηνύματα της και για τους σκοπούς της οποίας ανάλων όχι μόνον την προστάσια τους να φέρουν εις πέρα έναν κυριολεκτικό χωρίς ελπίδα αγώνα και εξ αρχής καταδικασμένο από τις ευρωπαϊκές δύναμεις. Να ελευθερώσουν με κάθε τρόπο την πατρίδα τους, την Ελλάδα αλλά και την Ορθοδοξία γενικότερα, από τον σκληρό Οθωμανικό ήγνο...»

...Μέσα από τη μελέτη και τη δημοσίευση ανεκδότων τεκμηρίων και λεπτομερειών ως και των διαφόρων επαναξιολογήσεων, όπως της Φιλικής Εταιρείας, των πατριαρχικών αφορισμών του αγώνα του Υψηλάντη, των διαφόρων μαχών, των τέλων των επαναστατικών κινήσεων, επηρείσται κατά κύριο λόγο, η αναγνώστη και η απόδοση φόρου τιμῆς σε ένα πλήθος από άγνωστους μέχρι σήμερα Έλληνες Αγωνιστές. Αγωνιστές οι οποίοι κατοικούσαν, εργάζονταν ή ήταν επισκέπτες κυρίως ως ναυτικοί, στην ελληνικές παροικίες, όπως στην Οδησσό, το Ιάσιο και ίδια στο Ταγκανρόγκ, και πρόχροναν από όλα τα μέρη της Ελλάδας, μάλιστα ιδιαίτερα μεγάλος αριθμός αυτών προέρχεται από τη Επτάνησα. Τέλος παρουσιάζονται οι αγνωστες ενέργειες Ελλήνων και Ρώσων, για την προστασία και την επαναπατρίσιμη των ιδαροποιημένων και κυνηγημένων αγωνιστών οι οποίες φάνανται και το 1825...»

ISBN 978-960-656-157-3

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Κ. & Μ. ΣΤΑΜΟΥΛΗ
Π.Π. Γερμανού - Ι. Μιχαήλ 2, 54622, Θεσσαλονίκη, 2310264748, 6946461460
anastamoulis@hotmail.com • xarpantidisioannis@gmail.com
www.osdelnet.gr (Σταμούλη Αντ.) • www.biblionet.gr (Σταμούλη Αντ.)

ενέργειες Ελλήνων της διασποράς και Ρώσων για την προστασία και τον επαναπατρισμό των διασκορπισμένων και κυνηγημένων αγωνιστών, οι οποίες φθάνουν μέχρι και το 1825.

Αποδίδεται κατά κύριο λόγο, φόρος τιμής σε ένα πλήθος από άγνωστους μέχρι σήμερα, αγωνιστές που κατοικούσαν ή εργάζονταν στις ελληνικές παροικίες, και οι οποίοι παρακινήθηκαν «διὰ νὰ ἐνεργήσωσι μόνοι των, ὅτι ματαίως καὶ πρὸ πολλοῦ χρόνου ἥλπιζεν ἀπὸ τὴν φιλανθρωπίαν τῶν χριστιανῶν βασιλέων», όπως έγραφε και ο Φιλικός Ξάνθος.

Χριστιανοί ορθόδοξοι από όλα τα Βαλκάνια υπήρχαν οι αγωνιστές, και όχι μόνον Έλληνες, οι οποίοι εντάχθηκαν στην Φιλική Εταιρεία ή έστω αποδέχτηκαν τα μνύματά της και για τους σκοπούς της οποίας ανάλωσαν όχι μόνον την περιουσία τους, αλλά προσέφεραν ακόμη και την ίδια τους τη ζωή στην προσπάθειά τους να φέρουν εις πέρας έναν κυριολεκτικά χωρίς ελπίδα αγώνα, εξ αρχής καταδικασμένο από τις Ευρωπαϊκές δυνάμεις. Να ελευθερώσουν με κάθε τρόπο την πατρίδα τους, αλλά και την Ορθοδοξία γενικότερα, από τον σκληρό Οθωμανικό ζυγό.

Τα παρουσιαζόμενα στοιχεία συνοδεύονται και επιβεβαιώνονται από πλήθος παραπομπές σε ανέκδοτες βιβλιογραφίες. Ανέκδοτες είναι και οι περισσότερες από τις πολυπληθείς εικόνες που συνοδεύουν τη θαυμάσια έκδοση του κ. Σταμούλη το πρωτότυπο αυτό βιβλίο. Είναι ένα βιβλίο το οποίο αξίζει να διαβαστεί από όλους, ιδιαίτερα τους νέους, αφού προσφέρει ακριβώς μιαν άλλη οπτική στα όχι και τόσο γνωστά γεγονότα αυτά της έναρξης της επανάστασης στο χώρο της Μολδοβλαχίας.

προστασία και τον επαναπατρισμό των διασκορπισμένων και κυνηγημένων αγωνιστών, οι οποίες φθάνουν μέχρι και το 1825.

Αποδίδεται κατά κύριο λόγο, φόρος τιμής σε ένα πλήθος από άγνωστους μέχρι σήμερα, αγωνιστές που κατοικούσαν ή εργάζονταν στις ελληνικές παροικίες, και οι οποίοι παρακινήθηκαν «διὰ νὰ ἐνεργήσωσι μόνοι των, ὅτι ματαίως καὶ πρὸ πολλοῦ χρόνου ἥλπιζεν ἀπὸ τὴν φιλανθρωπίαν τῶν χριστιανῶν βασιλέων», όπως έγραφε και ο Φιλικός Ξάνθος.

Χριστιανοί ορθόδοξοι από όλα τα Βαλκάνια υπήρχαν οι αγωνιστές, και όχι μόνον Έλληνες, οι οποίοι εντάχθηκαν στην Φιλική Εταιρεία ή έστω αποδέχτηκαν τα μνύματά της και για τους σκοπούς της οποίας ανάλωσαν όχι μόνον την περιουσία τους, αλλά προσέφεραν ακόμη και την ίδια τους τη ζωή στην προσπάθειά τους να φέρουν εις πέρας έναν κυριολεκτικά χωρίς ελπίδα αγώνα, εξ αρχής καταδικασμένο από τις Ευρωπαϊκές δυνάμεις. Να ελευθερώσουν με κάθε τρόπο την πατρίδα τους, αλλά και την Ορθοδοξία γενικότερα, από τον σκληρό Οθωμανικό ζυγό.

φωτ. 2

Λειτουργία της 26ης Φεβρουαρίου στο Ιάσιο
όπου ευλογούνται τα σύμβολα της Επανάστασης

Τα παρουσιαζόμενα στοιχεία συνοδεύονται και επιβεβαιώνονται από πλήθος παραπομπές σε ανέκδοτες βιβλιογραφίες. Ανέκδοτες είναι και οι περισσότερες από τις πολυπληθείς εικόνες που συνοδεύουν τη θαυμάσια έκδοση του κ. Σταμούλη το πρωτότυπο αυτό βιβλίο. Είναι ένα βιβλίο το οποίο αξίζει να διαβαστεί από όλους, ιδιαίτερα τους νέους, αφού προσφέρει ακριβώς μιαν άλλη οπτική στα όχι και τόσο γνωστά γεγονότα αυτά της έναρξης της επανάστασης στο χώρο της Μολδοβλαχίας.

φωτ. 1

Το σπίτι της ΦΕ στην Οδησσό (Μουσείου Φιλικής Εταιρείας)

φωτ. 3

Η αναμνηστική δίγλωσση πλάκα
της φυλακής στο φρούριο του Τερεζίν
(Theresienstadt)

Τα νέα του Ποδηλατικού Συλλόγου Μάνδρας "West Coast"

Αθλητές από τα Τρίκαλα μέχρι την Κω και από τα Χανιά μέχρι τη Λάρισα, και φυσικά από τα περισσότερα σωματεία της Απικής, μας τίμησαν για **8^η χρονιά** με **366** συνολικές συμμετοχές το διήμερο της **Καθαράς Δευτέρας**, δίνοντας το παρών στο γνώριμο πα δάσος του **Άγ. Γεωργίου Κιάφας** στη **Μάνδρα**.

Γνώριμο αλλά ποτέ επαναλαμβανόμενο, μιας και οι σπεσιαλίστες του **MTB** από το σύλλογο μας φροντίζουν κάθε χρόνο να ανανεώνουν τις διαδρομές, προσφέροντας καινούργιες συγκινήσεις στους συμμετέχοντες και κρατώντας το ενδιαφέρον τους ακμαίο.

Η ποδηλατική γιορτή μας, σε συνεργασία με τον **Κρόνο Νίκαιας & ΠΕΣΑ Αστέρας** ξεκίνησε την **Κυριακή 26 Φεβρουαρίου** με τον **1^ο αγώνα του νέου MTB Cup Θριασίου με αγώνες XCC (Cross-country Short Track)** σε διαδρομές προσαρμοσμένες στις ανάγκες και τις δυνατότητες κάθε πλικιακής κατηγορίας.

Αρχή με τα **Super Mini** να ξεσκόνουν τον κόσμο που είχε από νωρίς συγκεντρωθεί στο χώρο του αγώνα, για να ακολουθήσουν Μίνι Μικρά, Μίνι Μεγάλα, Παρμπαίδες / Παγκορασίδες, Παίδες / Κορασίδες, και η ημέρα να κλείσει με τον αγώνα των Μάστερ.

Την **Καθαρά Δευτέρα 27 Φεβρουαρίου**, στον αγώνα-θεσμό πα, το **8^ο St. George Kifas MTB Race**, προστέθηκαν επιπλέον των ανωτέρω, και οι κατηγορίες Εφήβων / Νεανίδων και Ανδρών / Γυναικών, σε απαιτητικές διαδρομές XCO, και πάλι με νέα τμήματα και μονοπάτια!

Στον οριοθετημένο χώρο του αγώνα για τους θεατές, λειτουργούσε και τις δύο ημέρες από το πρώι coffee & food point, Γεύση & Ιδέα Catering του Αλέξη Αθανασέρη, ενώ την Κ. Δευτέρα προσφέρθηκαν σε όλους σαρακοσπιανά εδέσματα, προσφορά του Βασίλη Παπανικολάου και παραδοσιακή λαγάνα από το τοπικό

αρτοποιείο του Μιχάλη Μαρούγκα.

Σε όλα τα παιδιά έως τις κατηγορίες **Παρμπαίδων** και **Παγκορασίδων** μοιράστηκαν αναμνηστικά t-shirts, προσφορά του Δ.Ο.Κ.Α.Π. Δήμου Μάνδρας ενώ η Argos Security του Δεδεντία Χρήστου ανέλαβε τη φύλαξη του εξοπλισμού για όλο το διήμερο. Η Εθελοντική Ομάδα Διαχείρισης Κρίσεων (ΕΔΟΚ) συνέβαλε ακόμα μια φορά στην ασφαλή διεξαγωγή των αγώνων με τους έμπειρους διασώστες της.

Πολύτιμη η υποστήριξη της Κοινωφελούς Επιχείρησης Δήμου Ελευσίνας με την παραχώρηση των απαραίτητων κιγκλιδωμάτων, καθώς και των χορηγών του αγώνα, Molossos - Workwear & More Conik S.A. Δημήτρης Νικολάου, Φαρμακείο Χατζόπουλος Γεώργιος, Physical Therapy Kitsantas Kostas, Symetal, αλλά και της Haibike για την παραχώρηση e-bike για τις ανάγκες μετακίνησης των προπομπών των αγώνων των μικρών κατηγοριών.

Στους αγώνες παραβρέθηκαν και αππύθυναν καιρετισμούς ο υφυπουργός Δικαιοσύνης κ. **Γεώργιος Κώτσηρας** ο Δήμαρχος Μάνδρας - Ειδυλλίας - Ερυθρών - Οινόντς κ. **Χρήστος Στάθης** και η πρόεδρος του ΔΟΚΑΠ Δήμου Μάνδρας - Ειδυλλίας κα. **Ευαγγελία Κουτσοδήμα** ενώ τους αγώνες και την προσπάθεια των αθλητών παρακολούθησε και ο Παγκόσμιος Πρωταθλητής και πολύ-πρωταθλητής Ελλάδας **Περικλής Ηλίας**.

Σύλλογος Εθελοντών Πολιτικής Προστασίας Μάνδρας-Ειδυλλίας «Πατέρας»

Το Σάββατο 18/2/23 υποδεχθήκαμε στα γραφεία του **ΣΕΠΠΜΕ ΠΑΤΕΡΑΣ** πλήθος φίλων για την κοπή της **Πρωτοχρονιάτικης Βασιλόπιτας**, αλλά και την παραχώρηση του πρώτου πυροσβεστικού οχήματος της ομάδας μας.

Το Γ' τύπου (5 τόνων) που μας παραχώρησαν τα αδέρφια μας του **Πυροσβεστικού Σώματος Εθελοντών Ν. Βουτζά-Προβαλίνθου** αναβαθμίζει κατά πολύ τη δυναμικότητα της ομάδας και μας δίνει τη δυνατότητα να προσφέρουμε ακόμη περισσότερο.

Κυριάκο Δαμιανόγλου και Θανάσιον Λασκούδη, η στήριξη στην ομάδα μας, είναι ακόμη μια απόδειξη της συνεχούς προσφοράς του **ΠΥΣΣΕΘ** στην κοινωνία και το περιβάλλον και μέσω της υποστήριξης νέων εθελοντικών ομάδων.

Η ευγνωμοσύνη μας δεν εκφράζεται με λέξεις!

Ευχαριστούμε τις εξαιρετικές επικειρήσεις στο χώρο της εστίασης και διοργάνωσης εκδηλώσεων, Golden Style Catering Services και το Κρεοπωλείο-Ταβέρνα Κριεκούκης για την ευγενική τους προσφορά που αφορά την εξ ολοκλήρου κάλυψη της εκδήλωσης με πλούσιο μενού, αφήνοντας στους καλεσμένους μας τις καλύτερες εντυπώσεις.

Νίκο Κριεκούκη, Θέμην Πανάρετο και Θεόφιλε Κριεκούκη η τόσο ξεχωριστή για εμάς εκδήλωση δεν θα είχε την ίδια επιτυχία χωρίς γενναιοδωρία σας!

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους:

- ο Αντιπρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων, κ. **Θανάσης Μπούρας**,
- ο Γραμματέας της Βουλής των Ελλήνων, κ. **Ευάγγελος Λιάκος**,
- ο Υφυπουργός Δικαιοσύνης, κ. **Γιώργος Κώτσηρας**,
- το μέλος Πολιτικής Επιπροπής ΝΔ, κ. **Ανδρέας Τσώκος**,
- ο Αντιπεριφεριάρχης Δυτ. Αττικής, κ. **Λευτέρης Κοσμόπουλος**,
- ο Δήμαρχος Μάνδρας-Ειδυλλίας, κ. **Χρήστος Στάθης**,
- η Αντιδήμαρχος Μάνδρας-Ειδυλλίας, κ. **Σωτηρία Αργυρίου**,
- η Πρόεδρος ΔΟΚΑΠ Μάνδρας-Ειδυλλίας, κ. **Ευαγγελία Κουτσοδήμη**,
- η Πρόεδρος Σχολικής Επιπροπής Μάνδρας-Ειδυλλίας, κ. **Κατερίνα Καλαρίδη**,
- το μέλος ΔΣ Μάνδρας-Ειδυλλίας του συνδυασμού Λαϊκή Συσπείρωση κ. **Θεοδώρου Χαράλαμπος**,
- τα μέλη ΔΣ Μάνδρας-Ειδυλλίας του συνδυασμού Συνεργασία Πολιτών κ. **Ελένη Παπακωνσταντίνου Ρουμελιώτη** και **Γεώργιος Σαμπάνης**,

- ο Διοικητής Π.Υ. Δυτ. Αττικής, κ. **Χρήστος Πλατάς**,
- ο Διοικητής Π.Υ. Μεγάρων, κ. **Δημήτριος Καϊάφας**,
- ο Υποδιοικητής Π.Υ. Ελευσίνας, κ. **Γεώργιος Παπανικολάου**,
- ο Προϊστάμενος Π.Κ. Βιλίων, κ. **Απόστολος Ντάγκας**,
- ο Υποστράτηγος Π.Σ. ε/α κ. **Παναγιώτης Κοτρίδης**,
- τα αδέρφια μας από το **ΠΥΣΣΕΘ**,
- ο **Δανιήλ Γεώργιος Κουτουλίδης** με τα παιδιά από την **Ομάδα Εθελοντών Μεγαριτών (Ο.Ε.Μ.)**,
- οι κ. **Δημήτρης Χριστοβασίλης** και **Κώστας Καλλιαντάς** από το **Σύλλογο Οικιστών Πανοράματος-Τιτάν**,
- ο Αντιπρόεδρος από την **Επίλεκτη Ομάδα Ειδικών Αποστολών Αλεποχωρίου**, κ. **Μιχάλης Μπιμπίκος**,
- η υπεύθυνη Δημοσίων Σχέσεων από την **Επίλεκτη Ομάδα Ειδικών Αποστολών Δήμου Αιγάλεω**, κ. **Μαρία Κοκοσάλη**,
- ο Γενικός Γραμματέας από την **Επίλεκτη Ομάδα Ειδικών Αποστολών Ελλάδος**, κ. **Στυλιανός Συλαϊδής**,
- ο Πρόεδρος, η Αντιπρόεδρος και ο Γενικός Αρχηγός του **Μανδραϊκού Αθλητικού Ομίλου**, κ. **Χρήστος Παπακωνσταντίνου**, κ. **Μαρινίκη Μπούκα** και κ. **Γιάννης Καλούδας**.

ο ταμίας του West Coast Cycling Team κ. **Παναγιώτης Δημητρούλης**.

Σας ευχαριστούμε από καρδιάς, τόσο για τα θερμά σας λόγια, όσο και για την έμπρακτη υποστήριξη της ομάδας μας!

Σύλλογος Εθελοντών Πολιτικής Προστασίας Μάνδρας-Ειδυλλίας «Πατέρας»

έτος 24ο, αρ. τεύχους 104, τριμηνη έκδοση
διανέμεται δωρεάν
ISSN: 1109-2653
ISSN (Online): 2241-4037

ΚΩΔΙΚΟΣ : 6325

ELTA
AP. ΑΔΕΙΑΣ 506/2001 TAX. ΜΑΝΔΡΑΣ